

Kritisch onderzoeksteam politie in 2003 geïntimideerd en bedreigd na vernietigende rapportages gedragingen Tolteam Vuurwerkkramp

Teamleider Jan de Bruin: “Wij zijn op grove wijze geattaqueerd!”

Het team van Bureau Interne Zaken dat in 2003 uiterst kritisch rapporteerde over de handelswijze van het Tolteam dat de vuurwerkkramp onderzocht, is geïntimideerd en bedreigd door de top van Justitie. Dat stelt oud-teamleider Jan de Bruin die óók keihard in aanvaring kwam met z’n superieuren in het Korps Gelderland Midden. “Ik heb nooit begrepen welk spel er is gespeeld en waarom rijks-rechercheurs zo’n vijandige houding innamen tegen ons..”

De uitlatingen van De Bruin nu, bijna tien jaar later, zijn ronduit stuitend en geven opnieuw voeding aan speculaties dat het onderzoek naar het ontstaan van de vuurwerkkramp uiteindelijk een doofpotdossier blijkt te zijn. Een term waar de elite, de top van het Ministerie, het college van Procureurs Generaal en de politie anno 2013 nog steeds niets van wil weten.

Sterker nog: aanhangers van deze theorie worden voor gek versleten en in een kamp van complotdenkers gedrukt. Het grootste voorbeeld daarvan is oud-Tolteam rechercheur Jan Paalman uit Rijssen. Hij wordt gezien als een gefrustreerde rechercheur die aan de kant is gezet omdat ie z’n zin niet kreeg. Pogingen om gerehabiliteerd te worden zijn bij voortduring gestrand. Zelfs bij het hoogste adviesorgaan van de overheid: de Raad van State.

De onvolkomenheden die hij en z’n collega Charl de Roy van Zuïjdewijn al in 2002 intern aan toenmalig korpschef Piet Deelman hebben gemeld, zijn weggezet als absurde verzinsels door toenmalig Advocaat-Generaal Welschen tijdens de processen tegen de directie van SE Fireworks en vermeend brandstichter Andre de Vries in 2003.

De aanleiding om de oud-rechercheurs te bestempelen als complotdenkers en fantasten, vindt z’n oorsprong in een omstreden rapportage van de rijksrecherche in 2004. Volgens dat onderzoek heeft het rechercheteam: Tolteam, dat de vuurwerkkramp onderzocht, prima werk geleverd en is niets onoorbaars gebeurd.

Schoonzus

Even leken de dissidente rechercheurs die in 2005 werden ontslagen alsnog gelijk te krijgen. Tien jaar na de vuurwerkramp duikt via TV Oost nieuwe informatie op over de mogelijke oorzaak van de eerste brand op het terrein. Een schoonzus van directielid Willie Pater beweert dat hij en enkele personeelsleden de fatale rampdag voor de eerste brand nog op het terrein zijn geweest om een vuurwerkdemonstratie ter gelegenheid van een feestje van de burens van één van de personeelsleden voor te bereiden.

Justitie meldt op 11 mei 2010 dat een nieuw feitenonderzoek wordt gestart. Uitgevoerd door een rechercheteam met de naam Esaltato. Aanvankelijk denkt Justitie enkele weken nodig te hebben, maar dat onderzoek duurt een half jaar.

Eind september 2010 meldt korpsbeheerder en burgemeester Den Oudsten van Enschede samen met de Twentse korpschef Martin Sitalsing dat verder onderzoek nodig is. Dat wordt gedaan door een team uit de politieregio IJsseland. Dat een ander rechercheteam dat gaat doen is volgens de autoriteiten ingegeven om met een zogeheten 'frisse blik' naar de nieuwe onderzoeksresultaten te kijken.

Aanvankelijk lijkt IJsseland helemaal niet zo blij met deze opdracht. Volgens de nieuwe teamleiding komt de opdracht als een 'donderslag bij heldere hemel'. "Wij hebben slechts uit te voeren", zegt teamleider Ton van der Griendt. Aldus gebeurt. Op enig moment meldt de teamleiding zich bij de directie van de regionale omroep RTV Oost. Of de teamleiding een gesprek kan hebben met het duo Vorkink/Strikker dat met de nieuwe informatie kwam in mei 2010.

'Kroongetuige'

Dat overleg is er op donderdag 17 februari 2011. Van der Griendt en Jeroen Kiekens zitten er namens het team en worden bijgestaan door Hoofd Communicatie Meengs Gerritsen. In een ongedwongen sfeer wordt gepraat over het nieuwe onderzoek.

De rechercheurs willen graag de geluidsopname van Vorkink en Strikker waarop de stem van 'kroongetuige' Jeanette Schippers te horen is. Vorkink en Strikker beamen het bezit van de opname, maar zijn bang dat de rechercheurs 'aan de haal gaan met het materiaal'. Dat Jeanette Schippers als een onbetrouwbare getuige wordt getypeerd. Hoe dan ook. Het materiaal wordt niet afgestaan, maar het vervolgteam met de naam: VerEsal, hoort wel opnieuw Schippers. Zij wordt zelfs naar Maastricht gebracht voor een onderhoud met een psychiater.

Ook oud-directeur Rudi Bakker wordt thuis bezocht door rechercheurs en oud-Tolteamrechercheur Jan Paalman is al gehoord door Esaltato, een half jaar eerder. Immers, het is Paalman die de verklaring van Jeanette Schippers nog eens officieel in een rapport heeft vastgelegd nadat Vorkink en Strikker bij haar zijn geweest in april 2010.

Review

Rechercheurs melden Rudi Bakker dat in hun optiek er een gehele review moet komen van het vuurwerkramponderzoek. Een compleet nieuw onderzoek dus. Wat de agenten niet weten is dat Bakker de gesprekken met een data-voice-recorder vastlegt. KRO's Brandpunt meldt dan ook zondag 19 november 2011 dat het VerEsal-team van mening is dat er een nieuw onderzoek moet komen naar de vuurwerkram. In de uitzending reageert oud-directeur Bakker van SE Fireworks opgetogen: "Ik kan hen wel zoenen."

Achter de schermen is het hommeles. Teamleider Van der Griendt voelt zich in z'n hemd gezet. "Er komt helemaal geen review", zegt hij later. Dat is ook de boodschap van de inderhaast belegde persconferentie op donderdag 23 november 2011. Op de eerste etage van het gemeentehuis van Enschede is de media massaal aanwezig. Zelfs collega's uit Duitsland.

Nee, het jongste onderzoek 'VerEsal' onder leiding van Lute Niewerth en dagelijks leider Ton van der Griendt, heeft niet geleid tot nieuwe inzichten. Het ontstaan van de eerste brand is niet ontdekt. Alle onderzoek ten spijt. "Zeker geen review dus zoals gesuggereerd door KRO's Brandpunt die zondag ervoor.

Wel melden Lute Nieuwerth namens de politie IJsselland en hoofdofficier van Justitie Wilbert Tomesen dat sprake is van een bijzondere bijvangst. Overigens is de bijvangst 'weggewerkt' in de persverklaring. Het gaat om onderzoeksoopdracht 12, de laatste opdracht in de verklaring.

Twijfels

Er zijn anno 2012 ineens twijfels of brandstichter Andre de Vries in 2000/2001 ooit als verdachte in beeld had mogen komen. Die twijfels vloeien voort uit onderzoeksmateriaal en documenten die in 2003 zijn opgesteld door een team rechercheurs van Bureau Interne Zaken Gelderland Midden, BIZ. Een team onder leiding van Jan de Bruin. Het jongste onderzoeksteam heeft de gegevens van BIZ namelijk gemakkelijk digitaal aangeleverd gekregen tijdens het onderzoek. En dat is 'interessant materiaal'.

Teamleider Lute Nieuwerth neemt het woord, somt de resultaten staccato, maar uitgebreid op. Dan is er een korte stop en vervolgt hij dat er twijfels zijn over de aanvankelijke tip, de sporen van de rampplek in het zogeheten rode sportbroekje van Andre de Vries en z'n verklaringen daarover. Hoofdofficier van Justitie Tomesen haast zich te zeggen: "Twijfels, maar niet meer dan dat.." Dat moet de hooggespannen verwachtingen toch enigszins temperen denkt de magistraat. Toch is de aanbeveling van hem richting de Justitietop (College van procureurs-generaal): Nader onderzoek.

'Beste Fred'

Een dag later, vrijdag 24 november, schrijft voorzitter Herman Bolhaar van het College van Procureurs Generaal een amicale brief aan de Rotterdamse hoofdofficier Fred Westerbeke, 'Beste Fred', om nader onderzoek te starten. Dat gaat ook gebeuren, maar opvallend genoeg niet naar de meest cruciale onderzoeksvraag van Esaltato: de sporen van de rampplek in het zogeheten rode sportbroekje van vermeende brandstichter Andre de Vries.

In de amicale brief van Bolhaar wordt zelfs geen letter gewijd aan de rode sportbroek. Een nieuwe verklaring van een NFI-onderzoeker die De Vries zou kunnen ontlasten moet worden gecheckt én de rechtsgeldigheid van een rechtshulpverzoek aan Kreta, waar de Vries ná de ramp vakantie vierde, moet worden getoetst. De onderzoeksoopdrachten lijken dus te zijn aangepast.

Er is nog een bijzonderheid. Aanvankelijk vraagt de Justitietop aan Rotterdam om het onderzoek te laten uitvoeren onder regie van officier van Justitie: Henk van der Meijden.

Uitgerekend Van der Meijden die in 2004 de leiding had over het rijksrechercheonderzoek waaruit naar voren kwam dat er niets onoorbaars was gebeurd binnen het Tolteam. Van der Meijden blijkt echter ziek. De klus gaat nu naar Justitie in Leeuwarden. Ook daar wordt het onderzoek geweigerd. Officier van Justitie Henk Mous wordt benaderd, maar hij weigert. In 2004 was hij één van de agenten van het veelbesproken rijksrechecheonderzoek naar het Tolteam. Inmiddels is alweer een paar maanden voorbij.

Geheimhouding

Dan gaat in mei 2012 een onderzoek(je) van start onder regie van het Openbaar Ministerie in Groningen. De onderzoeksoopdrachten zijn dus aangepast. Het is daarom dat voormalig technisch rechercheur Reint Brinks tot z'n eigen verbazing niet wordt gehoord. Hij is namelijk diegene die de kleding van de vermeende brandstichter Andre de Vries tot november 2000 in z'n bezit had. Hij kan vragen beantwoorden over de rode sportbroek. Hij heeft er –naar eigen zeggen- ook wel een theorie bij en laat via een officiële brief zelfs weten graag gehoord te worden door het nieuwe team.

Dat gaat niet gebeuren. Brinks neemt contact op met Justitie in Groningen en hoort via een woordvoester dat niet met hem zal worden gesproken. Als zij hoort dat Brinks wellicht met TV Oost in zee gaat, merkt de woordvoester nog fijntjes op dat de rechercheur ooit voor geheimhouding heeft getekend. Brinks is daarover weer verbaasd. Uiteindelijk hoort hij via z'n baas dat hij inderdaad beter z'n mond kan houden als ie z'n baan nog wil behouden.

Het blijft geruime tijd stil. Vanaf begin december 2012 circuleren geruchten dat het jongste onderzoek klaar is. Vorkink vraagt er burgemeester Den Oudsten nog terloops naar in de wandelgangen van het gemeentehuis. Die beaamt dat de rapportage klaar is en dat binnen afzienbare tijd een toelichting volgt.

Die toelichting komt er inderdaad en wel op donderdag 6 december 2012. De mediabelangstelling is al beduidend minder. Op de eerste etage is er een speciale kamer ingericht. Burgemeester Den Oudsten zit er samen met de nieuwe hoofdofficier Bob Steensma. Opvallende afwezige is de interim korpschef Bakker van de politie Twente die de vertrokken charismatische korpschef Sitalsing is opgevolgd. Een reden wordt niet gegeven. Journalisten vragen er trouwens ook niet naar.

'Open eindjes'

De uitkomst van het laatste onderzoek laat zich raden. De kop van het persbericht is al niet veelbelovend. "het laatste onderzoek naar de vuurwerkrap is afgerond". De onderzoeksoopdrachten worden keurig beantwoord. Er zijn geen twijfels meer. De tipgever die de naam van De Vries heeft genoemd, heeft zich destijds zelf gemeld bij de politie. Van een ander rapport, een andere mondelinge of schriftelijke verklaring van het NFI is geen sprake geweest.

De rijksrecherche heeft vastgesteld dat geen sprake is van gewijzigd inzicht bij het NFI én de rijksrecherche heeft vastgesteld dat er in Griekenland slechts op één plek onderzoek is gedaan omdat alleen op die plek evenementenvuurwerk (aangetroffen op de rode sportbroek van De Vries) zou zijn afgestoken in de periode dat De Vries daar was.

Justitie merkt fijntjes op dat met de beantwoording van deze vragen de laatste open eindjes van het VerEsalonderzoek zijn beantwoord en dat er geen nieuwe feiten of omstandigheden bekend zijn geworden die leiden tot een aanwijsbare oorzaak van de vuurwerkrap. Het deksel lijkt weer op de doofpot te gaan.

Oud-rechercheur Jan Paalman wordt er moedeloos van. Hij heeft nog één mogelijkheid. In april 2012 kreeg hij te horen dat Justitie niet van plan is om oud-leidinggevenden van het Tolteam te gaan vervolgen. Paalman had aangifte gedaan van strafbare feiten gepleegd door een aantal leidinggevenden. Ondersteund met documenten en verklaringen én gegevens van het BIZ-onderzoek had hij een epistel opgesteld. Ook oud-directeur Rudi Bakker had eerder al aangifte gedaan. Ook deze aangifte wordt geseponeerd.

Zowel Paalman als Bakker starten een zogeheten artikel 12-procedure: namelijk een klacht tegen het besluit van Justitie bij het Gerechtshof in Arnhem. Lange tijd hoort Paalman niets. Hij belt geregeld naar procespartijen. Ook neemt hij diverse keren contact op met oud-korpschef Deelman die in Afghanistan zit. Het leidt tot niets. Deelman: "Ik heb het dossier vuurwerkramp uit m'n geheugen gewist."

Het klaagschrift van Paalman wordt van Arnhem doorgestuurd naar Leeuwarden. Inmiddels werken beide arrondissementen samen. Ondertussen probeert Paalman ook nog via de zogeheten Wet Openbaarheid van Bestuur de onderzoeksgegevens van Esaltato en VerEsal te krijgen. Telkens volgt er een afwijzing.

Pinksterweekeinde

Medio 2013 krijgt Paalman vlak voor het Pinksterweekeinde uitsluitel. Het Gerechtshof zal de klacht van Paalman NIET in behandeling nemen. Paalman is volgens de rechters geen belanghebbende in dit complexe en immense dossier. Paalman begrijpt er helemaal niets meer van "Geen belanghebbende? Me dunkt. Echt. Je kunt kilo's bewijs aandragen, maar er wordt niets, maar dan ook niets meegedaan."

Dertien jaar na de ramp, met een oprisping in 2010 als er een nieuw Justitieel onderzoek wordt gestart, is alles weer terug bij af. De strategie van het Openbaar Ministerie heeft blijkbaar gewerkt. Hoofdrolspelers zijn veranderd van baan (Deelman, Mans, Sitalsing, Tomesen,) of weigeren überhaupt nog in contact te komen met Paalman c.s (oud-directeur Willie Pater, rijksrechercheurs Mous, Gelijnsse, BIZ-onderzoekers: Temming, Wagener en De Bruin)

Teamleider Van der Griendt laat Vorkink weten in een smsje dat hij contact niet meer op prijs stelt. Hij wil dat nog wel in een persoonlijk gesprek toelichten. Vorkink is welkom aan het hoofdbureau aan de Koggelaan in Zwolle.

Paalman loopt met de gedachte rond alle informatie die hij heeft in een website te melden. Paalman: "Met naam en toenaam.." Zover is het nog niet.

Vorkink probeert in een ultieme poging toch nog eens in contact te komen met Jan de Bruin, de teamleider van Bureau Interne Zaken, die al sinds 2009 is verhuisd naar Zweden. Vrijdag 17 mei krijgt Vorkink contact met De Bruin.

Zijn opmerkingen werpen een heel ander licht op de zaak.

'Gelullificeerd'

Bijna tien jaar lang hield hij z'n mond. Hij was er helemaal klaar mee. En nog is er de angst om opnieuw 'gelullificeerd te worden.'. En dat terwijl De Bruin een hele goede naam had binnen de politie en integer en zorgvuldig op zoek is geweest naar de waarheid in het mysterieuze dossier van de vuurwerkkramp.

Vier jaar lang woont hij inmiddels in het Zweedse Odeshog. Ver weg van Nederland, waarin oud-politieman Jan de Bruin zo teleurgesteld is. Niet in de collega's. Wel in de leiding. Na uiterst kritische rapportages over onder meer de handelswijze van het team dat de vuurwerkkramp onderzocht, werd hij samen met twee collega's aan de kant gezet. Jan de Bruin, Peter Temming en Peter Wagener waren alleen op zoek naar de waarheid. Die was zo schokkend in het dossier van de vuurwerkkramp, dat oud-burgemeester Mans van Enschede zich rotschrok, oud-minister Donner inschakelde die de rijksrecherche op het onderzoek zette. In plaats van gebruik te maken van het onderzoeksmateriaal en de hypothesen van Bureau Interne Zaken Gelderland Midden, werd alles overboord gegooid en drie kritische rapportages zelfs tot staatsgeheim betiteld.

De Bruin werd aan de kant gezet , haakte gefrustreerd af. Hij maakte als één van de laatste agenten gebruik van de oude voor-pensioenregeling, de TOR. In 2009 emigreert hij met z'n vrouw Marga naar Zweden. Hij is nooit weer teruggeweest in Nederland. "Ik geniet hier van het Zweedse platteland én ze bekijken het allemaal maar. Ook als ik nu weer over de gang van zaken van toen praat, krijg ik er fysiek last van. Ik heb zelfs een post-traumatische stoornis opgelopen.

Waterloo

De Bruin is nog één van de laatste hoofdrolspelers die nog een rol zou kunnen spelen om als breekijzer te fungeren. Hij stemt toe in een onderhoud. De Bruin is – naar eigen zeggen- weliswaar eerder benaderd door journalisten, maar heeft tot nu toe altijd de boot afgehouden.

Okee, hij wil wel praten 'met de benen op tafel', maar citaten, een gesprek op camera, ziet hij absoluut niet zitten. "Ik wil niet opnieuw gelullificeerd worden", verwijzend naar z'n Waterloo als Hoofd Interne zaken bij de politie Gelderland Midden.

En ja, zo zegt hij aan de telefoon. Hij heeft nog de eindrapportage 'rode sportbroek' bewaard als nostalgische overweging. Het is een rapport dat verschijnt ná het omstreden rijksrechercheonderzoek uit juni 2004, waaruit naar voren komt dat het Tolteam prima had gefunctioneerd, geen strafbare feiten waren gepleegd en de rechtelijke macht niet was misleid. Conclusies die haaks staan op de uitkomsten van het onderzoek van De Bruin c.s van Bureau Interne Zaken met als laatste rapportage 16 november 2003. Een bijzonder kritisch rapport.

Een dag nadat deze tussenrapportage van BIZ het levenslicht ziet, informeert teamleider De Bruin uiterst vertrouwelijk burgemeester Mans en korpschef Deelman. *Conclusie: leden van het Tolteam hebben mogelijk strafbare feiten gepleegd en als gevolg daarvan de rechtelijke macht misleid.*

Het belangrijkste bewijsmiddel tegen AdV had nooit mogen worden ingebracht als bewijs, want er is – op z'n zachtst gezegd, slordig mee omgesprongen en misschien wel gesjoemeld, ontlastend bewijs tegen de V is expres lange tijd achtergehouden om hem in voorarrest te houden én er was een geheim onderzoekstraject tegen de V waarin met de V al als verdachte werd omgegaan.

De Bruin c.s doen met deze harde uitspraken hun opdracht gestand: “De afspraak was dat als wij strafbare feiten zien, zouden wij direct terugkoppelen. Dat hebben wij toen gedaan met dat bekende rapport...” , aldus de Bruin vanuit Zweden.

BIZ houdt zich aan de opdracht en betracht de meeste zorgvuldigheid. Dat wordt ook aan Mans en Deelman meegedeeld. Oud-burgemeester Mans schrikt. Wat moet hij hiermee aan? Hij schrijft begin oktober 2004 een brief aan Donner en vraagt de bewindsman het onderzoek over te laten nemen door de rijksrecherche. Donner geeft de opdracht aan Joan de Wijkerslooth, dan voorzitter van het College van Procureurs Generaal.

Wending

Officieel heet het dat het rijksrechercheonderzoek verder gaat, dan waar Bureau Interne Zaken is gestopt. Maar het onderzoek neemt een hele andere wending. Althans zo lijkt het. Ja, het rijksrechercherapport uit juni 2004 is een vuistdik rapport. Rijksrechercheurs Mous, Rosendaal en Gelijne hebben verschillende partijen gesproken.

Deze rechercheurs moeten in de rapportage bijvoorbeeld erkennen dat zij de route van de veelbesproken ‘rode sportbroek’ van Andre de Vries niet goed in kaart hebben kunnen brengen.

Maar dat niet alleen.

Ook de bewering van Bureau Interne Zaken dat het onderzoek rond de GSM van verdachte Andre de Vries niet deugde, wordt onderuit gehaald. En: er is helemaal geen sprake geweest van een geheim/separaat onderzoekstraject door enkele rechercheurs naar Andre de Vries als verdachte in 2000.

Jan de Bruin van BIZ hoort later dat de opdracht van de rijksrechercheurs niets met waarheidsvinding te maken heeft. Volgens hem luidt de opdracht:

Haal in elk geval de harde conclusies/ hypotheses van Bureau Interne Zaken, onderuit.

Vanaf het bezoek van Jan de Bruin op 17 juni 2003 aan burgemeester Mans en korpschef Deelman, is de rol van Bureau Interne Zaken Gelderland Midden definitief uitgespeeld. De Bruin: “Vanaf dat moment konden wij ook inpakken en wegwezen. Ik kon meteen het team ontbinden, wij konden vertrekken, terug naar onze eenheden. Dat vonden wij al een hele vreemde gang van zaken, want waarom haal je een team zo maar er af zonder de zaak fatsoenlijk over te dragen. We konden de boeken sluiten, alles inpakken.”

De Bruin is nog steeds geschokt daarover en voelt opnieuw woede, frustratie en onbegrip opkomen. “Ik had een hele goede naam binnen de politie dus dat steekt extra. Het voelde voor ons totaal niet goed. “

Sterker nog: de Bruin krijgt te horen dat hij en z’n kritische team aan verhoren zouden worden onderworpen. “Nou goed dat hebben wij voorkomen. Dat sloeg helemaal nergens op. “

Beschadigd

Jan de Bruin heeft er lang over nagedacht, maar heeft er zelfs een theorie bij. Een theorie waarbij zijn team zo ongeloofwaardig mogelijk moest worden gemaakt. Beschadigd zelfs. Dat verstrekte alleen maar de uitkomsten van het Rijksrecherche-onderzoek uit 2004. De Bruin: “Het is natuurlijk zo dat zij een makkelijke weg kozen door ons te beschadigen, dan kun je namelijk direct onze uitkomsten aan de kant vegen. Als je dat team in diskrediet brengt, dan zijn de uitkomsten van zo’n team al niet belangrijk meer. Ik werd niet gesteund door mijn korpschef Van Deursen..”

De Bruin c.s laten, nadat de rijksrecherche klaar is met haar onderzoek, doorschemeren dat zij de nodige moeite hebben gehad om onderzoeksmateriaal van het Tolteam vanuit Twente te krijgen. Het dossier van de rechercheurs groeit dan nog steeds. De teamleider van BIZ krijgt – op eigen verzoek- nog een gesprek met de verantwoordelijk hoofdofficier van het Rijksrechercheonderzoek: Henk van der Meijden.

De Bruin: “Ik zat tegenover hem in z’n kamer in Den Bosch. Hij had het RR-onderzoek voor zich liggen. Ik mocht er niet inkijken. “

De Bruin overhandigt Van der Meijden alsnog een aanvullend rapport over de gang van zaken met de rode sportbroek. Namelijk een rapport dat een veel uitgebreidere en aanvullende versie is van de drie BIZ-rapportages van 2003 en dat op 25 augustus 2004 het levenslicht ziet.

Hoofdofficier Van der Meijden is op z’n zachtst gezegd: not amused. “Je gaat toch geen problemen maken hé?”, bijt Van der Meijden de Bruin toe. De Bruin is met stomheid geslagen: “Ik ga helemaal geen problemen maken, ik doe aan waarheidsvinding.”

De Justitiële leiding verwacht dus problemen rondom de aanvullende informatie die dus is verzameld over de rode sportbroek. De Bruin: “Dat dossier is puur een uitbouw van hoe is er omgegaan met de rode sportbroek. Het gaat ook alleen maar over de rode sportbroek. Dat was het enige materiaal waarover wij op dat moment nog beschikten. De rest hadden wij afgestaan. De trajecten die wij gezien hebben van hoe AdV verdachte is geworden, dat hadden wij allemaal al gezien. Die zaken vielen ons meteen op. “

Spanningen

De voormalige BIZ-onderzoeker vraagt zich oprecht af, wie allemaal betrokken is geweest bij deze gang van zaken, deze doofpotconstructie. De Bruin: “Wie hebben er allemaal aan meegedaan aan dat spel. Ik kan dat niet goed overzien. Kijk op een moment dat je die zaak op deze manier moet overdragen, dan ga je je afvragen: ‘wat is er aan de hand.? Ik heb nooit begrepen, waarom de rijksrecherche-unit ons ineens als vijand beschouwde. Er ontstonden echt spanningen. Zo voelde het voor ons.”

De Bruin staat dus met z'n team aan de kant. Hij schrijft een kritisch rapport en de rijksrecherche neutraliseert een jaar later de vernietigende conclusies. Zo'n zelfde traject maakt De Bruin overigens nog een keer mee. In 2005 schrijft hij een kritische rapportage over corruptie in de leiding van het korps Gelderland Midden, z'n eigen korps. De Bruin wordt neergezet als oproerkraaier. In 2006 zitten De Bruin en Temming ziek thuis.

Uiteindelijk volgt vervroegd pensioen. De Bruin heeft al z'n vertrouwen in de rechtstaat verloren. In zijn ogen zijn mensen zoals hij die bewust en integer op zoek zijn geweest naar de waarheid ambtelijk bij het oud-vuil gezet. Dat niet alleen. Ook nog eens doelbewust 'zwart' gemaakt. De Bruin loopt een post-traumatische stress-stoornis op door de gebeurtenissen. Samen met z'n vrouw Marga emigreert hij medio 2009 naar Zweden. Verder weg van 'het bestuurlijk en politiek verrotte Nederland'.

De Bruin: "Ik heb nooit getekend voor geheimhouding. Wel is er tegen mij gezegd hé, en ik heb later ook brieven gekregen van Gelderland Midden, dat ik werd gehouden aan geheimhouding als het gaat om het materiaal, maar dat gold ook voor het materiaal van Gelderland Midden, want daar is hetzelfde gebeurd. Maar goed dat heeft parallellen. Wij hebben meer dan alle zorgvuldigheid betracht, maar wij zijn op grove wijze geattaqueerd. Zo heb ik dat altijd gezien."

De Bruin heeft er lang over nagedacht hoe en waarom de systematiek van rijksrecherche zo werkt en dat de politie meegaat in de mores van Justitie. "En dan zie ik rijksrechercheteams en andere teams die op zoek zijn naar dingen alles behalve de waarheid. Het is steeds volgens de opdracht die zij van Justitie krijgen. De rijksrecherche had destijds maar één opdracht in het vuurwerkrampdossier: " wij gaan jullie stelling onderuit halen."

Potentiële verdachte

De Bruin refereert aan gesprekken met leden van de rijksrecherche. “Ik zeg tegen hen: Ik heb het idee dat jullie moeten zoeken naar de waarheid. Dat lijkt mij waarheidsvinding, dat moet jullie voor ogen staan. Het antwoord was: ‘ja, ja..maar jullie hebben een hele zware stelling geponeerd.’ Ik zeg: ‘daar staan wij ook volledig achter. Ik zeg niet dat het niet zo is? Het moet verder uitgerechercheerd worden’ . Maar ja, zij werkten dan zo: “Team Interne Zaken beweert dit, maar u gaat toch nu tegen mij zeggen dat het niet zo is? “ Zo kun je ook naar de waarheid zoeken, hé”, aldus De Bruin.

Niet alleen Jan heeft een langdurige carrière bij de politiediensten gehad. Zij jongere broer Anjo is nog steeds werkzaam binnen het korps Gelderland Midden als misdaadanalist. Volgens Jan achtervolgt zijn verleden niet dat van Anjo. “Hij wordt er niet eens zo zeer op aangekeken. Nou kijk, op de werkvloer is het probleem er niet. Op de werkvloer, daar geniet ik respect. Mensen zijn niet gek. Dat is het niet het probleem, daarom heeft hij daar ook niet zoveel problemen over. Bevorderingen zaten er toch niet meer in voor hem. Veel leden van de toenmalige leiding van Gelderland Midden spelen geen enkele rol meer...”

Toch nog even terug naar het kritische BIZ-onderzoek over de ‘rode sportbroek’ en de rol van verantwoordelijk rechercheur Dick Maandag uit Ulft.

De Bruin: “Maandag en nog enkele rechercheurs die in dat geheime journaal verwoordden wat hun activiteiten waren, gingen op een bepaalde manier met die sportbroek om, dat is uitgediept in dat dossier en dat heeft natuurlijk een vervolg Een week lang lag de kleding van Andre de Vries bij Maandag in de auto toen hij vrij had. Ook heeft hij verklaringen afgelegd bij de rechter-commissaris. Je kunt je afvragen: wat heeft ie daar toen gezegd? Dat had je precies moeten onderzoeken om daaruit te komen.

Ik heb ook begrepen dat Maandag gehoord is door de rijksrecherche. Maar wat is hem daar voorgehouden en wat heeft hij daarop gezegd, op die vragen die wij hem gesteld hadden willen hebben. Het is in elk geval zo dat Maandag in ons onderzoek gewoon een potentiële verdachte was.”

Rechercheur Maandag was er in elk geval alles aangelegen om de zaak tegen Andre de Vries rond te krijgen. Hij maakte verbeten jacht op bewijsmateriaal tegen de Enschedeer. Leidinggevend en hebben in het boek van Maarten Bollen uit 2004 al gezegd dat zij op een gegeven moment gek werden van de Gelderse rechercheur omdat ie maar zat 'door te drammen'

Dynamiek

Maandag zou graag de boeken in gaan als de rechercheur die de vuurwerkcramp zou hebben opgelost. In 2010 heeft Vorkink een persoonlijke ontmoeting met Maandag. Eerst had hij al twee keer telefonisch contact gehad. Maandag heeft er eigenlijk helemaal geen zin in. Hij zegt er zelfs ziek van te zijn geweest en dat Paalman en de Roy van Zuiddewijn hem bewust beschadigd hebben in het proces voor het Gerechtshof in Arnhem. Maandag oogt nerveus tijdens de ontmoeting. Hij gedraagt zich opgejaagd. "Eén ding. Ik flikt me geen kunstje, want dan weet ik hoe te vinden", laat hij bij het afscheid fijntjes weten.

De Bruin twijfelt of Maandag de capaciteit heeft om bewijslast tegen De Vries te creëren. "Het is allemaal wel erg toevallig, maar aan de andere kant vind ik Dick Maandag te naïef om zoiets groots in elkaar te kunnen zetten."

De Bruin merkt nog iets anders op. "Ik vond het vreemd dat het verhaal van Andre de Vries ineens zo'n dynamiek kreeg in de leiding van het team. Dat leidinggeven als Kamperman er allemaal zo vol voor gingen. En dat zij ook dingen lieten liggen, want wij hadden ook al gezien dat zij die telefoon in het rampgebied aan De Vries koppelden, maar dat was helemaal niet zo. Dat had de Enschedeer allang weggegeven. Dat hadden wij ook al gezien. De teamleiding heeft dat veel te laat gebracht. In het voorarresttraject hebben zij dat laten staan om hem maar in voorarrest te kunnen houden. Dat is al een halszaak die niet klopt. En uiteindelijk zaten er sporen in die rode sportbroek. Of ooit duidelijk zal worden wat daar gespeeld heeft? Een heel vreemd gebeuren. Vooral als je er achteraf ook nog eens naar kijkt. Hoe dat allemaal is gelopen.

En dan gaat De Bruin nog even in op de nooit opgeloste oorzaak van de brand bij het terrein van SE Fireworks.

De Bruin: “Wij hadden al gezien: die brand die ontstaat niet zomaar. Niet spontaan met alle deuren dicht kan daar brand komen. Daar moet iets gebeurd zijn. Dat kan niet anders. Het blijft natuurlijk de vraag wat er dan wel gebeurd is.”

Na de gesprekken op vrijdag 17 en vrijdag 24 mei is tussen Vorkink en De Bruijn mailverkeer op gang gekomen. Vorkink heeft De Bruin voorzien van diverse bestanden. Op die manier kan De Bruin inzicht krijgen in de handelswijze van politie en Justitie in de onderzoeken van de afgelopen twee jaren.

De Bruin mailt zondag 26 mei dat hij de moed heeft opgevat om het dossier te gaan opdiepen. *“Ik heb in 2007 alles wat ik aan papieren in mijn bezit had over Enschede (en Gelderland Midden) in mijn tuin verbrand. Ik wilde na de uitkomsten van de verschillende onderzoeken deze ballast niet langer met mij meeslepen. Toen ik zojuist de map uit de kast haalde, zag ik dat ik alleen de tijdljn van dit onderzoek heb bewaard. Hier staan overigens wel alle belangrijke feiten genoemd.”*

Rob Vorkink, dinsdag 28 mei 2013.